

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12.

Fylke: Sogn og Fjordane.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Hornindal

Emne: Gamle eug kulturr.

Bygdelag: Nordsotra

Oppskr. av: Rasmus Kavelaker.

Gard: Navelaker,

(adresse): Hornindal

G.nr. 9 Br.nr. 5

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Eug = eug på g'vøla bø, Kallast og so fodeeug.
 Skarpe = eug på eig'vøla bø, Kallast og smühøj eller skarpe.
 akre = eug, der det har vore akre.
 atkeleg = jordstykke som har vore akre, man us er eug,
 2. å kjdje = det var om våren etter at snøen var borte,
 då Paula ein samau nedfallen kirst, og greiner
 etter tre ein hadde hogg om vinteren i tungen
 og brende dei. Ein karka og laus frå reinuar og
 briske, og hadde det i lada til underbreiddle-
 helst trøst. Oska av kirst tungen kasta ein
 ut over marka reust vor til g'vødel.
 3. på mot mose i skarpe = å strø oske ut over.
 Far la oftast att akre til eug med å på der heimsvola for,
 timotei eller kløver, eller han sådde stikke med hommel
 (bygg) og vinterrug. Første året var det hommelavling, andre
 året reigavling - og so grodde det til høgvoll.
 4. Fra gammal fekk akraue mest all g'vødel for å skaffe
 korn, folket skulde brøtføde seg sjølv. Det var helst sau-
 og geitauk - vinteruok - dei hadde på akraue, då var ein
 sikrast å få korn. Moka som var til overs, brikte dei
 på akereiene og på rytt mark eller
 6. Dei brant jod på hovelge stader, g'vøla der og sette pote-
 ter, seinare år sådde dei korn, om eit slikt stikke var sett
 g'erde. Fleire slike stikke var kalla g'erane. Eug på slike

19. Gjødsla stikkte vart kalla føde eller fødesag.

7. Bakkiakreen vart dels gjødsla med seg frå fimplassen.

8. Seede vart brukt å kōjre gjødslen ut med om vinter og vår, i det seinare ogsa med vogn om vår og sommar. Dei spreidde rōnka utover med froz, hadde heime frå lassu. Sladen opp i frozet med grev. Seinare spreidde de rōnka med bogreip og jarngreip. Ho vart sommltra og jamna utover med kreiver (rōnkriver).

9. Ein beite kyr og hest om vår og haust på euga, saiene ogsa om hausten, geitene greidde seg med beite i utmarka mår det var ike verande. Dette var helst for å spare på faret, og so at euga på bøen skulde verte fettare.

10. Kring 1920 tok dei til å slutte med beiting på bøen om våren. Dei slepte kyr og hest om bōarden med same dei lōjste or fjōsen. I utmarka eller vassfor bōarden må vere kome so langt med grasvaksstren at krōtera klarar seg der. Er no rōnkje slutta med bōbeiting og om haustare.

11. Brukte rive i jamne utover gjødslen etter krōtera med på bøen.

12. Tre kyr har ein haust sommarfjōs i bōarden, og har det enda. Kyrne går til og kjem frå beitet til gardfjōsen. Mōka ein sauler der om sommareu, kōjrer ein om vāsen ^{utover} i jōrdstikklet ved gardfjōsen - gardfjōsbøen - og gjødslar ho om.

19. Frōda = veg frå fimet opp om bōarden, der krōtera frōdde eller frakka opp i beitet kvar om orzon, heim frå beitet kvar kveld. Denne vegen kallast i Seina, for der var gjerde på begge sider av treseiuar, eller so var der steingard.

20. På søtra Navelseter hanken var avgjerdet slattemark ved stōlstusa. sel og fjōs. På fjōsleuen hadde dei kōjet. Sommargjødslen breidde dei ut ved stōlstusa.

7/2 1949.u.

V. O. Tzi.
Hornindal

Samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

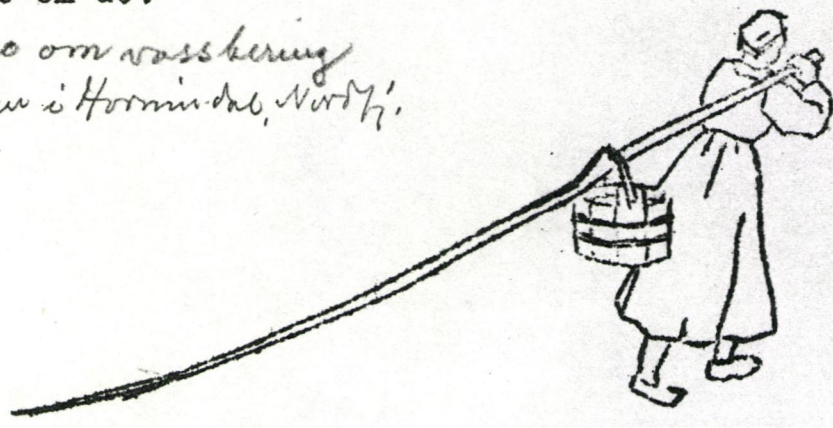
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten nothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Hugsar ikkje noko om vassbering på denne måten i Hornindal, Nordh.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Nei.*

R. Navelsaker

~~2835~~
2836

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING